

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Elogia Societatis Iesv Sive Propvgnacvlvm: Pontificum,
Conciliorum, Cardinalium, Antistitum, nec non
Imperatorum, Regum, Principum & aliorum Virtute,
Religione, omniq[ue] Literatura illustrium (etiam ...**

Gomez, Cristobal

Antverpiæ, 1681

1. Class. Imperatores.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38486

CLASSIS I.

AB IMPERATORIBVS.

1. **A** CAROLO V. Inuidiosissimo Cesare qui cum à B. Borgia Societas à
 inuiseretur, & calumnias aduersus Societatem sparsas ab Carolo V.
 eo manifeste refutatas videret, sensim contra delatores accensus, & stimat.
 militari illo recalescente spiritu, fronte sibi manu repente percussa ex-
 clamauit: Ergo mihi mentiuntur? Alia multa de secessu suo, vi-
 teque asperitate disseruit cum Borgia Cesare, eumque post tres dies
 abeuntem iussit sepe ad se redire: dictuque facile non est, quantam
 hæc Caroli humanitas vulgo cognita, & sermonibus celebrata sere-
 nitatem & laudem rebus Societatis attulerit. Ita Par. 2. Hist. Societ.
 lib. 1. num. 115. Et postea, eundem Borgiam Sanctissimum in Te-
 stamenti sui Procuratoribus Cesare idem scripsit. Quam rem pro ma-
 gna commendatione, & Borgie & Societatis fama celebravit. Sic
 ibidem lib. 2. num. 134. Qui tandem Imperator benignissimus, Se Cui se ad-
 Societatis Adiutorem futurum, eidem B. Borgie inter alia mul- iuotem
 ta promisit, ut refertur in Eius Vita per P. Eusebium scripta lib. 2. pollicetur.
 cap. 19.

2. **A** FERDINANDO I. Cuius benignitas in Societatem tanta Pecunijs,
 fuit, ut cum in Styriam iter haberet, priusquam Vienna discederet, & fauori-
 Collegij nostri memor, certa pecunie Summa ei quotannis nulla in- bus aucta à
 teriecta mora numeraretur suis administris, & ijs qui à Consilijs Ferdinan-
 erant graui oratione mandauit. Viennam mox reuersus, cum cogno- do.
 uisset desiderari Collegio ad Sacerdotales amictus, arasque conue-
 stiendas suppellectilem Sacre Vestis, eam sane lautam atque magnifi-
 cam dono misit. Interiecto dierum spatio tota fere cum Curia Colle-
 gium ipsum, haud obscura suæ erga nos voluntatis, humanitatisque
 significatione conuisit; domum comiter intrauit, & uniuersam in-
 spexit; suis illico sumptibus muniendam, & concinnandam curauit.
 Ita Par. 1. Hist. Societ. lib. 11. num. 42. Cuius etiam Imperatoris,
 tunc Regis Romanorum in Societatem tanta pietas, & liberalitas,

Nō

ut

vt ex eo tempore, quamdiu vixit Romano Collegio quadringentos singulis annis aureos nummos perbenigne donarit. Nec pia tanti Principis in commendanda suis, & Ignatio, & Pontifici literis re Bohemica desiderata sedulitas est. Nec Prouinciam tam indigam opis, aiebat, ac prope depositam, desertamque prorsus paterentur: sed paterna charitate complexi per Societatis homines subleuant. Ita *Ibidem lib. 15. num. 23.*

Et desiderata Bohemia.

Nullum miseris temporibus presentius subsidium.

Eius Scholæ antidotum contra hæreses efficacissimum.

Sociorum opera quam utilis ad eas extirpandas.

AB EODEM fatente, Nullum presentius miseris hisce temporibus se inuenire subsidium, quam si huius Familiæ, nempe Societatis, Viros in terras quam plurimos auocaret. Hæc *Par. 2. Hist. Societ. lib. 4. num. 64. Et in Germania, Antidotum contra Hæreses efficacissimum Scholæ à se nostras adhibitas esse, scribente. Ita in Imag. 1. sæc. Soc. lib. 3. cap. 4. fol. 345. Et rursus testante: Sociorum sese operam ad extirpandas hæreses imprimis vtilem in sua Germania expertum, haud dubie talem in Belgio futuram. Sic *Ibid. liter. ad Philip. 2. lib. 6. fol. 887. Tandem, vt literas, quæ cum Religione diffugerant, pius admodum Imperator, reuocaret, euocauit nos primum ad Viennensem Academiam, è qua totos annos viginti constabat, neminem sacris initiatum prodixisse: deinde etiam ad Pragensem. Ita *Ibid. lib. 3. Orat. 5. fol. 439.***

Litera ad Pontificem in Societatis commendationem.

Quæ ab Apost. Sede, ac Principibus colitur, ac amatur.

Et ab Hæreticis detestatur.

3. A MARIA Augusta Maximiliani Cesaris coniuge meritiſſima, quæ incomparabilis, & munificentie, & deuotionis, & prudentie Imperatrix fuit, literis ad S. Pontificem Clementem VIII. datis Martii 14. Nouemb. ann. 1598 in hæc verba. Beatissime Pater, experta & in Germania, & in Hispania cum animi magna consolatione, quantum Religio Societatis IESV Deo, & eius Ecclesiæ deseruit, obligor ex intimo corde concupiscere, & adniti eius conseruationem, & augmentum, præsertim cum videam eam à sancta illa sua, & Apostolica Sede, à Catholicis Principibus tantopere coli, & adamari, quantum eam Hæretici & Pontificiæ Cathedræ omnes hostes detestantur: persuasum enim habeo tales fauores necessarios esse, vt fructus laborum, quos suscipit, crescat, & mercedis, atque præmij

mij quasi debitos titulo, ob plura, & insignia eius merita erga Vestram Sanctitatem, & totam Catholicam Ecclesiam, pro qua incessanter fatigatur. Vestram Beatitudinem suppliciter deprecor tum propter Vniuersalis Ecclesie gratiam, tum propter nostrae in hanc Religionem deuotionis ardentio- rem affectum, vt quam commendatissimam Vestra habeat Sanctitas; & paternè defendat in omnibus occasionibus, specia- tim eam, quae oblata est de P. Ludouici Molinae libro, quem librum ex auctoritate Vestrae Sanctitatis Archidux Albertus filius meus, dum esset supremus in Regno Lusitaniae Inqui- sitor, cum toto sanctae Inquisitionis Senatu examinauit, ob quorundam aemulorum instantiam, & reperit criminatio- nes illorum nullius esse momenti, librumque securum, & Catholicum esse: quod ipsum quoque iudicatum est à multis Vniuersitatibus, Praelatis, & hominibus doctis Castellae: quod Vestra Sanctitas fusius percipiet ab Hispaniae in Vrbe legato: cuius Beatissimam Personam Numen tueatur cum omni felicitate, & augmento fidei, vt populo Christiano ne- cessarium est. Vestrae Sanctitatis Obedientissima Filia MA- RIA. *Hac Imperatrix Serenissima, nostrique Matritensis Imperia- lis Collegij Fundatrix munificentissima: in Apolog. pro scientia Me- dia per Paulum Leonard. Par. I. n. 29.*

*Fatigatur
incessanter
pro Ecclesia
Catholica.*

*Scientia
Media Soc.
Pontifici
commen-
datur.*

4. A RODVLPHO Eiusdem Mariae, & Maximiliani Ce- saris filio in literis alijs peregrinantis ex Praga ad eundem Clementem VIII. datis anno 1600. die 8. Iulij: Si enim (inquit) in vllam Or- bis Christiani gentem Societatis IESV ab illo (videlicet B. Ig- natio) iustitiae fructus extat in Germaniam nostram multitu- dine populorum pene immensam adeo in omnia Regna, di- tioneisque vniuersas, ita se multiplicem effundit, vt obscu- ratus superiorum temporum iniuria Domus Dei nitor quasi nouo sole illustratus vbique resplendescere, maiestatemque religionis Catholicae primaeuam adferre videatur, ita liqui- dem, vt spes nobis pulcherrima sit fore, vt ardente Societa- tis illius zelo, ac caelesti qua praefulget doctrina, diuersorum

*Multiplici
vbique ter-
rarum fru-
ctu sese
effudit.*

*Quasi no-
uus Sol ob-
scuratam
Dei domum
illustrat.*

*Ardenti
zelo, ac ca-
lesti doctri-
na praeful-
gens, errorum
tenebras
discutit.*

errorum, sectarumque tenebris dissectis, ac discussis, ditio
omnis nostra verum Dei cultum breui temporis intercape-
dine amplectatur, &c. *Hac Caesar in Apolog. cit. Pauli Leonard.*
pro scientia Med. Par. 2. n. 82.

Vni Chara
Caesari: qui
acrem se
illius pro-
pugnato-
rem spon-
det.

AB EODEM: *Qui in Caesarem electus à Francisco Antonio Pa-
tre nostro salutatus, oratusque, ut patrociniū Societatis vellet su-
scipere, neque aures præbere obtrectatoribus, multa cum familiaritate
respondit: Societatem sibi vnice charam, & quamuis nullus
intercederet deprecator, acrem se eius Propugnatorem, ac
perpetuum fore. Ita Par. 4. Hist. Soc. lib. 4. n. 85. Rursus idem
Imperator, cum Pragæ contra Collegium nostrum rumores varij exci-
tarentur, ad extinguendam rei memoriam, sermones de ea Edicto ve-
tuit. Sic Ibidem lib. 5. nu. 103. Item Lutheransimo per Edictum Ro-
dulphi Viennæ de medio sublato, alijsque rebus præclaris gestis, secum
ille Magium nostrum, sicut paulo ante Posseninum in Ungariam du-
xerat, ita post duxit Lintium Superioris Austriæ Metropolitim, eo &
Confessionis, & diuinissimæ Eucharistiæ administro utens, cum à
concionibus Georgium Scherum haberet. Sic Ibidem lib. 6. num. 79.
Sicque à Rodulpho Societas in filijs maxime honorabatur.*

Ab ipso
defensa, &
estimata.

Et ab Im-
peratore
Mathia.

5. A MATHIA I. Unico huius nominis, ac Imperatoris
Rodulphi etiam Cesare fratre, qui Viennensis ac Pragensis Acade-
miarum toto Orbe celebratarum, Nos in perpetuum moderatores esse
voluit. Ita apud Imag. 1. sec. Soc. lib. 3. cap. 12. Orat. 5. fol. 439. Qui
cum Austriæ esset Serenissimus Archidux, pro suo erga Societatem fa-
uore, ac singulari beneuolentia, Patres Congregationis Prouincialis
Viennæ congregatos humanissimè complexus, nihilque non egit, ut
toti mundo palam fieret, quem nostri apud suam Serenitatem locum
obtinerent. Itaque ad Collegium sub aduentum Patrum carnem feri-
nam, vinum, pecuniam mitti curauit, nec id satis suæ Serenitati Of-
ficij ad declarandam suam in Societatem beneuolentiam visum est.
Omnes Patres conuiuas in nostro suburbano habere voluit. Dies
conuiuii dictus erat Dominicus: eo die mane cum tota sua aula ad
hortum nostrum descendit, quo loci postquam rei diuinæ (quæ non sine
pompa solemnī, & Symphonicorum aulicorum concentu transacta est)
inter-

interfuisse, familiariter omnes excipiens, singulis manum porrexit, regalique plane epulo exceptos, lautissime habuit: inque eodem canaculo cum nostris (magna ciuitatis parte, festo tubarum, & tympanorum sonitu, qui in eo præter solitum loco reboabat, ad spectandum excita) accubuit, Officialibus aulicis dapes inferentibus, & nostris ministrantibus. Demum mensis remotis, cum è nostris vnus sua Serenitati, oratione tempori illi accommodata gratias ageret, stans sua Serenitas (fuerit licet illi Sedes posita) non sine multorum etiam aulicorum admiratione perorantem audiuit, quod in tanto Principe non potuit non esse maximæ benevolentia signum. Ita refertur in *Annal. Soc. ann. 1606. fol. 471.* Et in *Annal. ann. 1608.* dicitur Austriacum hunc Casarem Mathiam, Brunam inuisentem asseruisse, Se nullum studij genus, quod in Societatis res valere videretur, vlllo se loco, aut tempore prætermisurum. Ita *fol. mihi 538.*

6. A FERDINANDO II. De cuius laudibus nulla posterorum atas conticescet, quem Apostolicus Nuntius ad suam Sanctitatem rescripsit, post Constantinum, parem in Ecclesia illi non fuisse, quem Imperatorem Sanctum Urbanus Pontifex appellauit. Huius igitur tanti Casaris, tam pia, atque tam sancta educatio, Societati tribui merito debet, à qua est puer literis, & virtutibus institutus: quam institutionem adeo cognouit Optimus Imperator, ut postea iam Societatis filium se diceret, iam Societatem Matrem nominaret, sepe & scriberet. Et hoc filiali certe affectu, & tenerè fortè eam fouebat & tuebatur. Ita apud *Imag. 1. sec. Soc. lib. 3. cap. 4. fol. 346.*

AB EODEM: Qui post natos, notosque Germania Casares fuit in Societatis curanda, ac promouenda decora, & emolumenta supra modum omnem prodige liberalis. Quod ut videas, nihil dicam de fundatis, ac erectis Domicilijs Societatis plusquam decem, nihil de instauratis, & dotatis minimum duodecim, nihil de vsu, ac familiaritate perpetua, qua posito velut diademate, ac Casarea Maestrate, priuatim complectebatur socios, & admittebat ad tractationem, & oscula suæ dextera benignissimè exporreebat. Hoc dicam, quod non ab vno quopiam, sed vulgo iactatum est, Ferdinandi tangi &

N n 3

oculos,

Nec non à
Ferdinando
II.

Qui se il-
lius filium
fatetur.

Eius in So-
cietatem
largitas,
amor, &
beneficen-
tia.

oculos, & pupillam, cum Societas tangeretur, non posse vllum Societatis hostem censerī, qui Ferdinandi hostis non esset; qui Ferdinando benè vellet, eum bene velle Societati. Adhac quoties à suis ipse filijs Austriacis Principibus, aut salutareretur adueniens, aut iisdem vel abeuntibus, vel abiens ipse felicia precaretur, solemne semper fuit, vt amandam, colendamque Societatem præciperet dicens: Spero meos filios Societatem amatuos: id si egerint felices, ac beati erunt. Ita ibidem lib. 5. cap. 9. fol. 660. Et apud Guerrero in Corona gloriosa cap. 20. fol. 143.

AB EODEM: Qui XIII. Kalendas Martias ann. 1618. Austria tum Archidux in literis ad Sextam Patrum Congregationem Ratisbona datis, perpetuam in Societatem nostram voluntatem tabulis expressam solemmibus consignauit. Ego (inquit) pro meo erga vos, Reuerendi admodum Patres, fauore, & ab ineunte ætate benevolentia, atque obseruantia, elaborabo, ne in vestræ eximie Religionis tuenda, & augenda dignitate, mea opera vel studium, vel Officium vllum desiderari vnquam possit. Amo enim vos, & vnice diligo, ita vt vestras calamitates, infortunia, & rerum omnium vestrarum acerbitates, proprias meas esse prorsus existimem; & ideo Collegia vestra, quæ partim à meo Serenissimo, & charissimo Parente Carolo, partim à me in meis Prouincijs erecta, & aucta sunt, vt meas proprias facultates, & familias tueri, amplificare, & ornare non desinam. *Summum sane Ferdinandi de Societate testimonium. Que tanta Potentissimi Principis existimatio de Societate concepta; eo subinde increuisse visa est, vt in eiusdem commendationem, iam tum Cæsar aliquando diceret: Si liber essem, vt fratres mei hodie sunt, Societatem IESV omnino ingrederer. Ita hac omnia in Imag. Soc. cit. lib. 5. cap. 10. fol. 672. Et rursus Par. 5. Hist. Pontif. lib. 18. cap. 7. fol. mihi 533. ait idem Austriacus Cæsar semper Augustus, semper nostri Ordinis commendator egregius, Societatem Defensatricem esse iuris Regum concionibus æque, ac scriptis.* *

Benignissimi testata
literis.

In Eam ingredi optat
Cæsar.

Et defensatricem
iuris Regum vocabat.

AB EODEM : *Qui Societatem à manifesta calumnia, ex eius* Eius puri-
tatis famā
à calumnijs
vendicat.
*euulgata Curia, liberauit, cum super ea interrogatus à nostro Genera-
li, sic per Epistolam respondit. R. de. in Christo P. Remitto Re-
uerentiæ vestræ mendatium mendatorum omnium menda-
cissimum, quod quidem risi, sed simul totus excandui. Et si
vestra Reuerentia in hoc puncto, seu mendatio à nobis testi-
monium in contrarium petierit, non detrectauimus ad con-
seruandam bonam famam Matris nostræ Societatis in am-
plissima forma extra dare. Seruet Deus Societatem cum ve-
stra Reuerentia, cuius precibus, & sanctissimis Sacrificijs me
totaliter commendo. Ebortorffij 17. Septemb. 1633. R. V. in
Christo Ferdinandus. Ita apud P. Guerrero in sua Corona gloriosa
cap. 20. fol. 146. Et apud Euseb. in sua Corona virtuosa fol.
279.*

AB EODEM : *Qui ne expiraret cum tanti Cesaris vita So-* Illius ame-
rem suis fi-
lij's testa-
mento le-
gat.
*cietatis amor, in suprema sua voluntate, qualem, & quantum erga
illam haberet, suis successoribus in sui Testamenti Codicillo in summum
nostræ Religionis encomium, sequenti clausula testatum reliquit: Præ
omnibus terio, & summopere cum feruore & zelo commen-
damus nostris successoribus plurimum Venerandam Socie-
tatem IESV, eiusque Patres, considerando quantum Ecclesiæ
Catholicæ, non solum in his nostris Austriacis Regnis, &
Prouincijs profint, quantoque studio, feruore, & fidelitate
pro conferuanda, & plantanda vbique terrarum Religione
Catholica præ ceteris omnibus laborent; & quod econtra
huic peruerso, & ingrato mundo magis sint odiosi, maiores-
que persecutiones patiantur, quàm quibus alij, & hinc etiam
maiori præsidio, & protectione indigent, & merentur. Quod
certe à nostris hæredibus, & successoribus factum iri confi-
dimus. Et hæc est nostra inuiolabilis voluntas. In cuius fi-
dem similiter hunc Codicillum propria manu subscripsimus,
& nostro sigillo muniuimus, in nostra Vrbe Viennensi 10.
Maij, 1621. Ita Tom. 1. singular. P. Anton. Quintanadueñas in
Appendice Tract. 7. singul. 1. num. 9. Ista Augusti Cesaris, Parentis
verè*

Societas
pra ceteris
in plan-
tanda ubi-
que Catho-
lica reli-
gione la-
borat.

Et quia
ideo magis
odiosa, ma-
iori protec-
tione in-
diget.

verè p̄ij, verè Catholici Ferdinandi nouissima verba fuere: quibus quo esset in Deum, in Ecclesiam, in Societatem, in posteros animo, & qualem cuperet hereditatem suis filijs, vn̄am pr̄a omnibus. secure transmittere, ostendit liquido satis.

Iterum à
Caesare
commen-
data.

AB EODEM: Qui Archiduci Ferdinando Ernesto speciali cura, ac ardentissimo illo amore, quo erga Societatem ferebatur hisce verbis commendauit. Imo vero: (inquit) Illam Tibi iterum, & etiam, atque etiam commendo: protegas illam non minus contra hostes apertos, quàm contra fictos amicos. Decursu enim temporis deprehendes, multos in eum Ordinem amorem iactare, qui non amant, tamen debere. Hæc tantus Imperator, ac pientissimus Caesar, apud P. Bartholom. Guerrero in Corona sua gloriosa cap. 20. fol. 144.

Quàm fuerit
amata,
& estimata à Fer-
din. III.

7. A FERDINANDO III: In quem ipse sanguis integerrimi Patris, ipsa inuictissimi Caesaris, ipse (sicut loqui fas est) Ferdinandi II. genus transfusus. Sic eum instituit, nihil vt in Ferdinando III. Augusta, Austriacaque prole, Parentis Optimi, requiras. Perrexit ille amando, & protegendo Ecclesiam, tuendo etiam, atque defendendo Societatem. Homonna, Cassoua, alijsque locis agitati, pulsi, spoliati fueramus, damna tunc pientissimus Imperator reparauit: qui vt reliquas à maioribus virtutes, ita hereditarium in nos amorem hausit. Sic in Imag. 1. sec. Soc. lib. 2. cap. 4. fol. 254. Et cum idem inuictissimus Caesar laureatus triumphis à Nortlingana Victoria ad Augustam Vindellicorum Obsidione cingendam conuertetur, inter triumphis sui decora, hoc quoque non minimum esse censuit; quod Academiam istic prioribus ereptam possessoribus, cura Societatis, fideique permitteret; Ita in Imag. 1. sec. Soc. lib. 3. cap. 12. Orat. 5. fol. 439.